

Rijksbegroting 2020

2020 cruciaal jaar

2020 is het laatste volledige jaar van het kabinet Rutte III. Bij de verkiezingen in 2021 staan de resultaten van 2020 dus nog vers in het geheugen. Dat betekent ook dat in 2020 de toon voor de beoordeling van dit (en vorige) kabinetten gezet moet worden. Daarom worden hieronder niet alleen het economisch beeld uit de MEV en de opvallende beleidsplannen voor 2020 van de sociaal economische departementen aangestipt, maar wordt ook aandacht gevraagd voor belangrijke structurele problemen in de Nederlandse economie. Bij dit laatste spelen naast het in afgelopen decennium gevoerde beleid natuurlijk ook internationale ontwikkelingen een rol. Daarom is ook stellingname in internationaal verband, vooral op EU niveau, van groot belang.

Het macro economisch beeld (zie B.1)

In de bijlage¹ zijn de kerncijfers van de MEV weergegeven. Nog steeds een mooie economische groei, hoewel er risico's zijn voor terugval als gevolg van een no deal Brexit, oplopende spanningen in het Midden Oosten, en een handelsoorlog tussen de VS en China. Belangrijke aandachtspunten zijn:

- Het voortdurend grote overschot op de lopende rekening van de betalingsbalans, wat duidt op een fors spaaroverschot, waardoor Nederland bijdraagt aan de onevenwichtigheden in de wereldeconomie en idioot lage rentestanden.
- Het overschot op de rijksbegroting, wat duidt op onderbesteding
- De lage werkloosheid, die zich vooral concentreert bij kansarme groepen

Vraag/discussiepunt: zijn dit de relevante macrogrootheden en zo ja, geven ze aanleiding tot een nadere discussie en stellingname. Wat vinden wij hiervan?

De beleidsplannen

Bij alle hieronder aangestipte punten speelt de vraag of dit aanleiding geeft tot een nadere stellingname, wat vinden we ervan, moet er wat aan gebeuren en zo ja wat?
Zie voor een nadere beschrijving van de beleidsplannen de bijlage.

Fiscaal (zie B.2)

Mooi dat multinationals nu ook belasting gaan betalen. Ook goed dat de vpb pas later en minder omlaag gaat. Ook de verruiming van de werkkostenregeling is toe te juichen, alsook dat voor de spaarders nu rekening gaat worden gehouden met de extreem lage rente. Het verlagen van de tarieven de inkomstenbelasting is natuurlijk prettig, maar m.i. ligt al decennia te veel de aandacht op de kosten (belasting) van de overheid en te weinig op de baten (wat levert zij en wat zou ze moeten leveren). Zou niet veel meer moeten worden benadrukt: belasting betalen is op zich niet leuk, maar je krijgt er wel wat voor, iets wat nodig is en wat onze samenleving, en dus ook mij, beter maakt.

Koopkracht (zie B.3)

Er wordt flink getamboereerd op de lastenverlichting met het doel de koopkracht te verbeteren. Vooral de zogeheten hardwerkende Nederlander gaat er op vooruit. Beter dan de uitkeringsontvanger en vooral beter dan de gepensioneerde. Een voortzetting van een ontwikkeling die al jaren gaande is.

Onderwijs (zie B.4)

Al jaren worden docenten en onderzoekers in het onderwijs onderbetaald, waardoor de arbeidsmarktpositie absoluut niet concurrerend is met die in het bedrijfsleven. Tekorten aan leerkrachten dus alom, wat ten koste gaat van de ontwikkeling van onze kinderen en ook de

¹ De bijlage is een selectie van beschrijvingen van de beleidsplannen en CPB cijfers uit officiële stukken en berichten in pers en van organisaties. De keuze heeft uiteraard een subjectief karakter; men kan daarom uiteraard ook andere zaken ook aan de orde willen stellen.

mogelijkheden voor de noodzakelijke om- her- en bijscholing van onze beroepsbevolking bemoeilijkt. De plannen op dit gebied stellen niets voor; een beetje voor de zij-instromers en verder niets. Zelfs nog een korting. De toezegging van incidenteel geld bij de algemene beschouwingen biedt natuurlijk geen oplossing van een inmiddels structureel probleem.

Zorg (zie B.5)

Op zich veel technische aanpassingen, waarbij het opvallendste is dat er verhogingen zijn ingeboekt voorop loonsverhogingen, voor verpleeghuizen en voor de jeugdzorg. Of dit voldoende voor de intussen ontstane problematiek is de vraag. Ook de zorgsector kampt met forse personeelstekorten vanwege een slechte loonconcurrentiepositie. Jarenlange bezuinigen eisen hun tol.

De voorstellen die gaan komen voor een nieuwe inrichting van het zorgstelsel worden natuurlijk structureel van groot belang. Daar zullen we alert op moeten zijn en een mening over moeten vormen. In dat verband: Het is toch vreemd om van marktwerking te praten als je als patiënt domweg geen keus hebt. Het is toch vreemd om je zo druk te maken over de kosten van zorg (en onderwijs, openbaar bestuur, politie e.d.) als Baumol in de jaren 60 van de vorige eeuw al duidelijk heeft aangetoond dat het aandeel van alle kwartaire diensten in het BBP per definitie hoger worden. Bovendien staan onderwijs en zorg boven aan het wensenlijstje van de mens, en zijn dus een belangrijk onderdeel van de welvaartsdefinitie. Op de vraag: wat vind je het belangrijkste? Is het antwoord één: gezondheid, en twee: de opleiding van mijn kinderen. Allemaal veel belangrijker dan de nieuwste smartphone.

Arbeid (zie B.6)

Het ontmoedigen van flexwerk en de aanpak van 'oneigenlijke' zzp'ers onder andere door het verminderen van de fiscale ongelijkheid met werknemers is een eerste begin. Voor het overige staat er niet veel ambitie in de plannen van SZW. Zo zien we niets over de om- en bijscholingsproblematiek om de beroepsbevolking up to date te houden. Maar het wachten is hier op het rapport van de commissie *Regulering van Werk* (zie. Borstlap). Ook dit rapport is van structureel belang. Ook hier zullen wij ons als werkgroep goed op moeten voorbereiden, een mening over vormen, en tijdig een advies over uitbrengen.

Duurzaamheid (zie B.7)

Op zich is het verheugend dat duurzaamheid en de klimaatproblematiek nu een significante plaats op de agenda hebben. Ook de acties van het kabinet richting EU zijn hier een teken van (zie wensen t.a.v. portefeuille Timmermans). Op dat gebied zijn er ook te verwelkomen voorstellen, hoewel het natuurlijk wel wat ambitieuzer kan en ook wat concreter. Gaat de CO₂ heffing echt wat voorstellen? Hoe intensief wordt er ingezet op innovatie? En wat gebeurt er concreet met de inkrimping van de veestapel? Zulke vragen gelden ook m.b.t. de kringlooplandbouw. Waarom geen verlaging van de maximale snelheid van auto's, fiscale bevordering van kleine auto's c.q. hogere belasting van grotere, waarom minder geld naar openbaar vervoer dan naar wegen, enz.?

Structurele aandachtspunten en wensen

(o.a. relevant voor verkiezingsprogramma)

Ook hier geldt als **Vraag/discussiepunt**: zijn dit, naast de te verwachten rapporten over het zorgstelsel en over de visie op arbeid (zie. Borstlap) de belangrijke structurele aandachtspunten? Welke zijn vergeten en welke minder belangrijk? Wat moet er aan gedaan worden?

Wat te doen met een investeringsfonds (zie B.8)

Nederland heeft al bijna 40 jaar ieder jaar een aanzienlijk overschot op de lopende rekening van de betalingsbalans. Bij zo'n groot en permanent spaaroverschot, waar het overschot op de rijksbegroting nog een schepje bovenop doet, is er alle ruimte om de structurele problemen goed aan te pakken. Zeker nu de rentestand mondiaal ook nog extreem laag is. Het is dan ook zeer logisch dat er nu gedacht wordt aan een investeringsfonds. Besteden in duurzame rendabele toepassingen is dan het devies. Dat kan tevens bijdragen aan het afwenden van de komende economische teruggang. In de onderlinge verbondenheid in de EU heeft een rijk overschotland als Nederland ook zijn verplichtingen om te stimuleren. Het is

dan ook vreemd dat met name het CDA en de VVD, die beide claimen de geestelijke vader van zo'n fonds te zijn, zo afhoudend reageren op de voorstellen van de European Fiscal Board om in de begrotingsregels van de EU overheidsinvesteringen apart te onderscheiden en daar soepeler mee om te gaan.

Als belangrijke problemen waar het fonds voor ingezet kan worden, zijn te noemen:

- a. De transitie naar duurzame energie, waar Nederland zelfs fors achterloopt op andere Europese landen. Er zijn daarbij ook flinke aanpassingen in het elektriciteitsnet nodig. Is dat geen echte overheidstaak; hoe moet je dan aankijken tegen ideeën om Tennet te privatiseren, of gedeeltelijk van de hand te doen?
- b. De infrastructuur die voortdurend dichtslibt vooral omdat het openbaar vervoernetwerk van de metropool Randstad ver achterblijft bij die van vergelijkbare metropolen als Londen, Parijs, Berlijn of Madrid. Waarschijnlijk kom je in de Randstad al een heel eind met verdubbeling van het NS spoornet en een forse uitbreiding van lightrailverbindingen in de vorm van Metro's en sneltrams. Plus goede parkeervoorzieningen bij stations/haltes.

Uitvoering van overheidsbeleid in kwartaire sector

Terecht schrijft Tjeenk Willink in zijn boek *Groter Denken Kleiner Doen* dat de kwaliteit van de uitvoering de geloofwaardigheid van de overheid bepaalt. Jarenlang is er bezuinigd op overheidsorganisaties met het doel ze aanmerkelijk kleiner te maken en meer bedrijfsmatig aan te sturen op basis van de filosofie van New Public Management. Dat bracht meer accent met zich op efficiëntie (vanuit de school van het privébelang van bedrijven die gericht zijn op winst) en minder op effectiviteit (in het licht van het algemeen belang). Dat terwijl bij publieke zaken de realisatie van het beoogde effect met de gewenste kwaliteit, zoals tijdigheid, gewenste locatie (nabijheid) en de vereiste inhoudelijke kwaliteit, de doorslaggevende factor moet zijn. Problemen met uitvoering en toezicht zien we nu op tal van terreinen, uiteenlopend van de belastinginning en uitvoering van de sociale zekerheid, tot onderwijs, zorg, politie, het Openbaar Ministerie en nog veel meer gebieden. Bovenstaande opmerkingen over de wet van Baumol (onder de paragraaf zorg) geven aan dat de obsessieve kostenbenadering van de kwartaire sector alleen maar tot problemen kan leiden. Maar ook het sturingsmodel vereist de nodige aandacht, met name t.a.v. de handelingsvrijheid van professionals. En voor het verhogen van het aanzien van de betreffende banen. Op dat gebied is ook kennisvergaring nodig om te weten wat een optimale aanpak is. Een radicale omkering in dit beleid is van essentieel belang; zeg maar een deltaplan voor de uitvoering.

Huidige economische orde

Daarenboven is er een probleem van het huidige economische model, dat veel meer tekenen van een rentenierseconomie (geld verdienen met geld) dan van een reële economie (het produceren van relevante goederen en diensten waar behoefte aan is) heeft. Dat is natuurlijk niet een zaak die Nederland in zijn eentje kan oplossen. Het is een mondiale, of in ieder geval westerse kwestie. Wel iets waaraan Nederland als economisch belangrijk land met zijn gedrag heeft bijgedragen, en ook zijn verantwoordelijkheid heeft.

Een giga mondiaal particulier spaaroverschot, gesterkt door scheve inkomensverdelingen en de bezuinigingswoede van overheden in de EU leidt tot extreem lage rentes en geringe afzetverwachtingen. Dit wordt verder nog versterkt door het opkoopprogramma van centrale banken. Waarom zou je investeren in nieuwe producten en processen als er weinig afzetgroei is en je met vermogenstransacties veel sneller en met minder risico meer geld kunt verdienen. zeker als je gemakkelijk je kapitaal over de wereld kunt verschuiven. Dat leidt tot geld lenen om eigen aandelen in te kopen. Het leidt ook tot een hausse in de koop van huizen als beleggingsobject, zodat die voor starters die er in willen wonen onbetaalbaar worden. Dat doet ook de vraag reizen of het louter bouwen van extra nieuwe huizen voldoende oplossing is voor het woonprobleem. Dat doet ook de zin: "Het kabinet kijkt of het mogelijk is om beleggers van de woningmarkt te werendoor kopers te dwingen te verplichten zelf in hun huis te gaan wonen" als niet zo erg ambitieus klinken.

Bij dit gehele probleem spelen ook arbeidsrechtelijke ontwikkelingen een belangrijke rol. De opkomst van oneigenlijke zzp'ers, flex contracten, nul urencontractanten en andere modaliteiten om de factor arbeid minder krachtig en vooral goedkoper te maken hebben hier een belangrijke bijdrage geleverd. Goedkoop, goedkoop. Weinig salaris of inkomen.

Als belangrijk extra **Vraag/discussiepunt** geldt hier nog: weten we hier genoeg van, of moet er nog meer kennis over verzameld worden? Hoe krijgen we die?

BIJLAGE

B.1 CPB ramingen MEV

	2019	2020		2019	2020
	% groei			% BBP	
Bbp	1,8	1,5	AIQ	74,3	74,9
Investerings beroepsbevolking	4,8	2,3	Werkloosheid	310 000	325 000
Werkzoekende beroepsbevolking	1,4	1,0	Emu saldo	1,2	0,3
Werkgelegenheid in uren	1,4	1,0	Collectieve lasten	39,2	38,8
	2,1	0,8	Saldo lopende rekening	9,6	8,7

MILJOENENNOTA 2020

B.2 Fiscaal

Winstbelasting

De vennootschapsbelasting gaat later en minder omlaag. Bedrijven met winsten boven de €200 dzd. betalen daardoor volgend jaar nog steeds 25 % belasting in plaats van de beloofde 22,55 %. Een jaar later komt het tarief uit op 21,7 %, nog altijd meer dan het percentage van 20,5 % dat aanvankelijk was beloofd.

Bedrijven die de winstbelasting (vpb) in één keer vooruitbetalen en niet in termijnen voldoen verliezen hun korting van 4 %. De afschaffen van de zogeheten betalingskorting vpb levert de schatkist jaarlijks €160 mln. op, zo blijkt uit de begrotingsstukken. De vennootschapsbelasting wordt in 2020 wel verlaagd voor kleine en middelgrote bedrijven met minder dan €200 dzd. winst

Multinationals als Shell, Philips en AkzoNobel, die in ons land nauwelijks of geen winstbelasting betalen, [worden vanaf 2021 aangepakt](#). Eind 2018 bleek dat Shell geen winstbelasting betaalt. Nu kunnen bedrijven verliezen in het buitenland nog aftrekken van behaalde winst in Nederland. Daardoor wordt er minder belasting betaald. Straks mag dat nog maar drie jaar bij dochterbedrijven binnen de EU en helemaal niet meer van 'filialen' buiten de EU.

Lastenverlichting

Lagere- en middeninkomens moeten er op vooruitgaan. Er zou ruimte zijn voor zo'n drie miljard aan extra lastenverlichting.

Inkomstenbelasting: tweeschijvenstelsel al in 2020

Het tweeschijvenstelsel voor de inkomstenbelasting wordt versneld ingevoerd. Daarnaast gaan de arbeidskorting en de algemene heffingskorting extra omhoog. De invoering van het tweeschijvenstelsel zou in 2021 plaatsvinden, maar dat gebeurt al in 2020. Werken wordt daardoor meer lonend, zegt het kabinet.

Tarieven inkomstenbelasting 2019-2021 (%)

Inkomen	2019	2020	2021
< 20,7 dzd	36,65		
20,7-68,5 dzd	38,1	37,35	37,1
> 68,5 dzd	51,75	49,5	49,5

Belasting op spaargeld

Heb je een spaarrekening met meer dan €30.000, maar minder dan € 440.000? Dan ga je daar vanaf 2022 veel minder of zelfs helemaal geen belasting meer over betalen. Beleggers met meer dan €30.846 en mensen die twee of meer huizen bezitten, gaan juist meer betalen.

De werkkostenregeling wordt verruimd

De werkkostenregeling, de vergoedingen aan werknemers zonder er loonheffingen over te hoeven betalen, wordt per 1 januari 2020 verruimd. Vanaf dan kunnen werkgevers tot

€2.000 meer aan onbelaste vergoedingen geven. Dat geldt voor de eerste €400.000 van de loonsom. Dat levert vooral een voordeel voor het mkb op. Nu is de vrije ruimte 1,2% van de loonsom. Dit wordt 1,7% over de eerste € 400.000 plus 1,2% van het bedrag boven de € 400.000.

B.3 Koopkracht

Vooraf gezinnen mogen zich verheugen in de warme belangstelling van het kabinet. Door verhoging van het beschikbare geld voor het kindgebonden budget met €500 mln. krijgen zo'n 320 dzd. gezinnen er gemiddeld €1.000 per jaar bij. Daarnaast krijgen bijna 300 dzd. extra gezinnen recht op dat budget. Zij krijgen gemiddeld zo'n €600 per jaar.

Werken moet lonen, is het adagium van Rutte III. Daarom zijn er diverse maatregelen die de inkomstenbelasting verlagen en (meer) werken lonender maken. Zo worden de arbeidskorting en de algemene heffingskorting extra verhoogd. Iemand die €25.000 per jaar verdient, gaat er door deze veranderingen €380 op vooruit in 2020. Bij een inkomen van €45.000 per jaar is dit €640, bij een inkomen van 65.000 per jaar is dit €690. De disclaimer van het kabinet: 'Of iemand erop vooruit gaat of niet, hangt uiteindelijk ook af van veranderingen in zijn of haar persoonlijke situatie en van de ontwikkelingen van de economie.'

Zelfstandigen krijgen te maken met een verlaging van hun zelfstandigenaftrek naar maximaal €7.030. Daarna wordt deze aftrek – de inkomsten waarover geen belasting hoeft te worden betaald – jaarlijks met €250 verlaagd tot €5.000 in 2028. In de portemonnee merken zelfstandigen hier in 2020 niets van, omdat de arbeidskorting wordt verhoogd. De opbrengst van de lagere zelfstandigenaftrek, zo'n €600 mln., reserveert het kabinet voor hen. Die wordt waarschijnlijk gebruikt voor de aangekondigde verplichte verzekering tegen arbeidsongeschiktheid voor zelfstandigen die in het pensioenakkoord met vakbeweging, werkgevers, PvdA en GroenLinks is afgesproken. De sociale partners werken aan een voorstel.

Benadrukt moet worden dat koopkrachtvoorspellingen doorgaans zeer onzeker (en vaak ook te optimistisch) zijn.

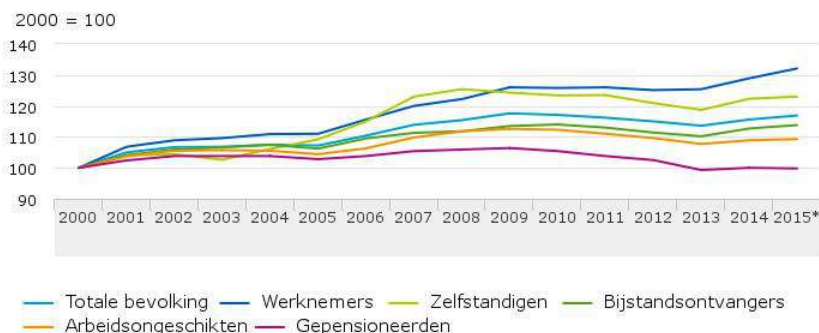
Voorspelde gemiddelde koopkrachtontwikkeling in 2020 (%)

Alle huishoudens	2,1	Met kinderen	2,6
Werkenden	2,4	Zonder kinderen	2,2
Uitkeringsontvangers	1,2	< 24 dzd	1,4
Gepensioneerden	1,1	24-38½ dzd	1,8
Tweeverdieners	2,3	38½-56 dzd	2,2
Alleenstaanden	1,7	56-81 dzd	2,4
Alleenverdieners	2,2	> 81dzd	2,3

Koopkracht 2017-2020 naar inkomensbron (%)

	2017	201	2019	2020
		8		
Gemiddeld	0,7	0,3	1,2	2,1
Werknemers	1,5	1,8	1,3	2,4
Uitkeringsontvangers	0,8	-0,2	0,9	1,2
Gepensioneerden	-0,2	-0,5	1,0	1,1

Koopkrachtontwikkeling bij gelijkblijvende inkomensbron*

B.4 Onderwijs

Er komt volgens de Miljoenennota geen extra geld om het loon voor basisschoolleraren gelijk te trekken met dat van hun collega's in het voortgezet onderwijs. Daar was door onderwijsbonden wel op gehoopt, omdat zij - met het oog op het lerarentekort - denken dat het beroep daardoor aantrekkelijker wordt. Het kabinet probeert wel het personeelstekort in het onderwijs enigszins terug te dringen. Voor zij-instroom is volgend jaar € 21,2 mln. beschikbaar, voor de verhoogde salarissen in het primair onderwijs opnieuw 270 miljoen. Tijdens de algemene beschouwingen zijn er wel toezeggingen gedaan voor de docentensalarissen. Maar dat is beperkt gebleven tot incidenteel (dus eenmalig) geld

Het onderwijs moet het volgend jaar doen met bijna € 150 mln. minder dan waar het op rekende. Om een tekort uit het verleden en extra kosten bij uitvoeringsdienst DUO te kunnen betalen, houdt het ministerie dat geld in.

Het geld wordt gekort op het bedrag dat het ministerie jaarlijks aan onderwijsinstellingen uitkeert om de stijging van lonen en prijzen op te vangen. Om de inflatie helemaal te compenseren, zou het onderwijs ruim een miljard euro ontvangen. Nu wordt dat € 883 mln..

Net als in 2019 betalen studenten in 2020 het eerste jaar 50 % collegegeld. Voor studenten aan een lerarenopleiding geldt dat zelfs de eerste twee jaar. Het kabinet maakt extra geld vrij voor verbetering van het technisch vmbo: €120 mln., waarvan €100 mln. structureel. Er is €170 mln. beschikbaar voor vroeg- en voorschoolse educatie, om achterstanden bij peuters te voorkomen. Met een extra € 5 mln. per jaar moeten meer vrouwen in de bètawetenschap worden opgeleid.

B.5 Zorg

Weliswaar heeft het vorige kabinet de zorg net gereorganiseerd, toch wil ook dit kabinet volgend jaar met voorstellen komen voor een herinrichting van het zorgstelsel. Die kunnen dan bij de verkiezingen in 2021 een rol spelen. De belangrijkste veranderingen in de zorg en zorgverzekering van 2020 zijn als volgt..

De zorgpremie gaat omhoog, het eigen risico blijft gelijk en mensen met een laag inkomen krijgen meer zorgtoeslag. Ook in het basispakket vinden wijzigingen plaats.

Belangrijkste cijfers

	2019	2020	Vershil
Zorguitgaven (VWS)	79,7 mld.	82,2 mld.	+ 2,5 mld.
Nominale premie (totaal)	€ 1.384	€ 1.421	+ € 37
Verplicht eigen risico	€ 385	€ 385	n.v.t.
Maximale zorgtoeslag (1 persoon)	€ 1.188	€ 1.256	+ € 67
Maximale zorgtoeslag (gezin)	€ 2.304	€ 2.399	+ € 95
Inkomensafhankelijke bijdrage Zvw werknemers	6,95%	6,70%	- 0,25%
Inkomensafhankelijke bijdrage Zvw werkgevers	5,70%	5,45%	- 0,25%
Inkomensafhankelijke premie Wlz	9,65%	9,65%	n.v.t.

Zorguitgaven

Vanaf 1 januari 2020 gaat de overheid € 2,5 mld. meer uitgeven aan Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS); een stijging van 3,1 %. De totale uitgaven in de rijksbegroting (VWS) komen uit op € 82,2 mld.. Daarvan gaat € 78,6 mld. (bruto) naar de zorg. De totale zorguitgaven voor kortdurende zorg bedragen volgend jaar € 5.528 per Nederlander. Een stijging van € 70 ten opzichte van 2019.

In het kader van de zorgverzekeringswet (ook de langdurige zorg, de zorg die gemeenten via de Wet maatschappelijke ondersteuning bieden, en de jeugdzorg) stijgen de totale zorguitgaven volgend jaar met drie miljard euro naar € 88 mld.. Meer dan de helft van die verhoging, € 1,9 mld., is bedoeld voor loonsverhogingen en stijgende prijzen. Er gaat € 500 mln. extra naar de verpleeghuizen en € 300 mln. (+ nog een extra toezegging van € 26 mln. tijdens de algemene beschouwingen) meer naar jeugdzorg.

Zorgpremie

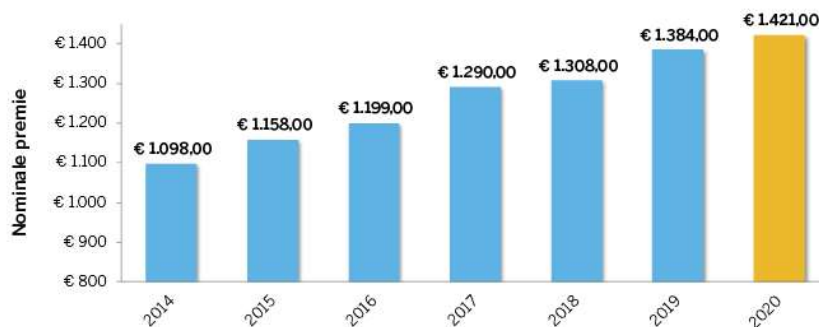
Als het aan het kabinet ligt gaan we volgend jaar € 37 meer betalen aan premie voor de basisverzekering. Voor mensen met een collectieve zorgverzekering is dat waarschijnlijk meer dan € 100. Uiteindelijk is het niet aan de overheid, maar aan de zorgverzekeraars in hoeverre zij hun premies verhogen. De nominale premie van de overheid is dus slechts een richtlijn.

Oorzaak hogere premie:

Zorguitgaven stijgen als gevolg van vergrijzing, bijvoorbeeld binnen de GGZ, specialistische zorg en farmaceutische zorg (medicijnen)

Het eigen risico blijft gelijk

De korting op collectieve basisverzekering [wordt gehalveerd](#) van 10 naar 5 %.

Eigen risico

Het eigen risico blijft in 2020 gelijk op een bedrag van € 385 per verzekerde. Hoogstwaarschijnlijk is dat in 2021 ook nog zo.

Verzekerden hebben wel het recht om hun eigen risico op vrijwillige basis te verhogen naar maximaal € 885. In ruil hiervoor biedt de zorgverzekeraar een korting op de premie.

Het eigen risico betaal je voor de meeste zorg die uit het basispakket wordt vergoed, zoals: Zorg en behandeling in het ziekenhuis, Medicijnen en Geestelijke gezondheidszorg.

Afspraken bij de huisarts zijn uitgesloten van het eigen risico.

Nieuw: in 2020 betaal je [geen eigen risico meer](#) als je een stoppen-met-rokenprogramma volgt.

Zorgtoeslag

Omdat de zorgpremie in 2020 omhoog gaat, stijgt de zorgtoeslag mee, maar alleen voor de laagste inkomensgroepen.

Alleenstaanden: + € 67

Meerpersoonshuishoudens: + € 95

De [zorgtoeslag](#) wordt berekend aan de hand van de standaardpremie. Dat is de gemiddelde nominale premie plus het gemiddelde eigen risico minus een eigen bijdrage voor huishoudens. Ook voor de zorgtoeslag geldt dat het vooralsnog gaat om een inschatting van de Rijksoverheid. Nadat meer bekend is over de definitieve premies van verzekeraars, wordt de balans opgemaakt.

Basisverzekering

De basisverzekering gaat per 2020 meer vergoeden dan nu het geval is.

Het basispakket wordt uitgebreid met:

Nieuwe medicatie tegen kanker: geneesmiddelen durvalumab en abemaciclib.

Nieuw middel tegen ms: middel Fampyra voor patiënten met multiple Sclerose

€ 75 logeervergoeding zonder opname: €75 vergoeding per nacht bij minimaal drie aaneengesloten dagen behandeling.

Specialist ouderengeneeskunde & verstandelijk gehandicapten: eerstelijnszorg door specialisten ouderengeneeskunde en artsen verstandelijk gehandicapten wordt vergoed

De minister van Medische zorg gaat in 2020 en de verdere toekomst vaker onderhandelen over de prijs van geneesmiddelen. Medicijnen die te duur zijn en te weinig doeltreffend, worden niet opgenomen in het basispakket.

Inkomensafhankelijke bijdrage

De zorg wordt voor een groot deel betaald uit de inkomensafhankelijke bijdrage voor de [Zorgverzekeringswet \(Zvw\)](#) en Wet langdurige zorg (Wlz). Bij werknemers worden deze bijdragen door de werkgever ingehouden. Werkgevers en ZZP'ers betalen de inkomensafhankelijke bijdragen achteraf bij hun belastingaangifte.

In 2020 gaan de meeste inkomensafhankelijke bijdragen licht omlaag:

Inkomensafhankelijke bijdrage	Bijdrage in 2019	Bijdrage in 2020
Zvw: werknemers	6,95%	6,70%
Wlz: werknemers	9,65%	9,65%
Zvw: werkgevers	5,70%	5,45%
Wlz: werkgevers	9,65%	9,65%

Het maximum inkomen waarover de inkomensafhankelijke bijdrage Zvw wordt berekend, is nog niet bekend voor 2020.

B.6 Sociaal, Arbeid en pensioen

Pensioenakkoord

Het kabinet is voor [het afgesloten pensioenakkoord](#) volgend jaar € 399 mln. kwijt (AOW). Dat bedrag loopt daarna op tot ruim een miljard euro in 2022.

Flexwerk wordt ontmoedigd en zzp aangepakt

Het kabinet wil flexwerk ontmoedigen en het grote verschil in belasting tussen zelfstandigen en werknemers met een vast contract verkleinen. Zzp'ers krijgen minder belastingvoordeel door een stapsgewijze verlaging van de zelfstandigenaftrek. Dit jaar mogen zelfstandigen nog maximaal € 7280 van hun winst aftrekken, dat bedrag wordt vanaf volgend jaar in stappen verlaagd naar € 5000 in 2028.

Daar staat tegenover dat de arbeidskorting en de algemene heffingskorting de komende jaren omhooggaan. De meeste zelfstandigen gaan er daarom nog steeds op vooruit, stelt het kabinet.

Belangrijkste punten SZW

De belangrijkste punten van SZW zijn hierboven reeds naar voren gekomen. Hier nog eens op een rij gezet. Belangrijk is verder dat eind van dit jaar de commissie *Regulering van Werk*

eind dit jaar met een rapport komt over de problematiek van verschillende arbeidsrechtelijke modellen (zpp, nul uren contract enz.).

- Lastenverlichting van € 2,5 mld. voor huishoudens
- € 500 mln. structureel voor het kindgebonden budget
- € 53 mln. extra voor een inclusieve arbeidsmarkt in 2019-2020
- Zelfstandigenaftrek stapsgewijs naar € 5000 in 2028
- Zelfstandigen in 2020, 2021 en 2022 volledig gecompenseerd door een hogere arbeidskorting – na 2022 € 600 mln. gereserveerd voor zelfstandigen
- Huishoudens gaan er in doorsnee 2,1% in koopkracht op vooruit

B.7 Duurzaamheid

Klimaatakkoord

Voor het klimaatakkoord is in 2020 zo'n € 200 mln. uitgetrokken. In het jaar er na loopt het op naar € 295 mln.. Het geld wordt besteed aan een warmtefonds, waarmee burgers hun huis kunnen laten isoleren. Ook komt er geld beschikbaar voor 'de aanpak van stikstof' en €60 mln. voor investeringen in de versnelling van waterstofprojecten en proefprojecten rond de afvang, de opslag, het transport en het hergebruik van CO₂.

De gaswinning in Groningen daalt in 2020 tot 11,8 miljard kubieke meter en komt daarmee voor het eerst onder het niveau dat door het Staatstoezicht op de Mijnen veilig genoeg wordt geacht. Medio 2022 hoopt het kabinet met de winning in Groningen te kunnen stoppen.

De belasting op gas gaat omhoog, terwijl die op stroom ongeveer gelijk blijft. Voor aardgas betalen we straks 8 cent per kuub meer. Nu kost een kuub gas zo'n 60 à 70 cent. Voor stroom komt er 0,9 cent per kWh bij (nu zo'n 22 cent per kilowattuur). Aan de andere kant gaan we minder energiebelasting betalen, daardoor worden de energiekosten netto gemiddeld € 100 lager. (Het kabinet zat er afgelopen jaar overigens behoorlijk naast met zijn raming voor de energierekening. Die bleek gemiddeld veel harder te stijgen dan op Prinsjesdag 2018 was voorspeld. Hoe hoog de rekening uiteindelijk uitvalt, hangt immers ook af van de ontwikkeling van de energieprijzen)

Voor de industrie komt er een CO₂-heffing en er komt een warmtefonds, zodat huiseigenaren kunnen investeren in klimaatmaatregelen. Veel andere concrete klimaatmaatregelen die mensen gaan merken komen pas in 2021, is de verwachting.

Kringlooplandbouw

Het ministerie van Landbouw benadrukt dat het de 'omslag naar kringlooplandbouw' wil maken in 2020. „In plaats van zoveel mogelijk voedsel te produceren tegen zo laag mogelijke kostprijzen, komen het zuiniger omgaan en hergebruik van grondstoffen centraal te staan.” Met 'banken en andere financiers' wil het kabinet volgend jaar 'afspraken maken over financiële producten voor ondernemers die de omslag naar kringlooplandbouw gaan maken'. Er komt subsidie, € 180 mln., voor varkensboeren die willen stoppen. Varkenshouderijen die stankoverlast veroorzaken en die willen stoppen kunnen in aanmerking komen voor een vergoeding. Veehouders die juist willen innoveren, kunnen subsidie krijgen om dat op een duurzame manier te doen. Hiervoor is € 60 mln. gereserveerd.

Verduurzaming van de industrie

Het kabinet trekt komend jaar € 60 mln. extra uit voor verduurzaming van de industrie. Het geld is onder meer bedoeld voor projecten op het gebied van waterstof en de afvang en opslag van CO₂. Voor innovatie in de elektriciteitssector is nog eens € 35 mln. beschikbaar, meldt het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

Het aangekondigde investeringsfonds is ook bedoeld voor innovatie en verduurzaming door het bedrijfsleven.

Elektrisch autorijden

Het kabinet zegt de komende jaren elektrisch autorijden te zullen blijven stimuleren. De huidige belastingvoordelen, die in 2021 zouden aflopen, blijven de komende jaren voor een

deel bestaan. Tot 2025 betalen kopers en eigenaren van elektrische auto's geen aanschafbelasting (bpm) en motorrijtuigenbelasting. Het kabinet zegt ook 'overstimulering' te willen voorkomen. Daarom is er een stapsgewijze oploop van de bijtelling voor zakelijke elektrische auto's, in 2020 van 4% naar 8%.

Infrastructuurprojecten

Bijna € 3 mld. gaat naar aanleg, beheer en onderhoud van wegen. Dit betekent volgens het kabinet niet dat onze lucht ook viezer wordt. Er is namelijk € 50 mln. beschikbaar om de luchtkwaliteit te verbeteren. En als je elektrisch rijdt, hoef je niet te vrezen voor 'laadstress'; er komen de komende jaren 1,8 miljoen laadpunten bij.

Iets minder dan het geld voor de wegen gaat er naar het spoor: €2,6 mld., vooral om meer treinen te laten rijden. En de fiets krijgt aandacht. "Het geheime wapen tegen de drukte", zo noemt het ministerie van Infrastructuur de tweewieler. Meer (snel)fietspaden, stallingen en de aanschaf van een beetje een knappe fiets wordt makkelijker door een leaseregeling.

B.8 Overig

Wonen

Om de tekorten op de woningmarkt aan te pakken, trekt het kabinet een miljard euro uit om nieuwbouwprojecten te subsidiëren. Ook gaat er een miljard naar woningcorporaties zodat die meer huizen gaan bouwen. Daarbij wordt de verhuurdersheffing (op sociale woningverhuur) verlaagd. Het kabinet overweegt ook de overdrachtsbelasting voor starters te schrappen. Dat scheelt bij de aankoop van een huis 2 % op de koopsom. Beleggers zouden juist meer overdrachtsbelasting moeten gaan betalen. Dat kost een miljard. En het kabinet trekt ook een miljard uit voor een subsidieregeling voor gemeenten die inzetten op nieuwbouw.

Met de maatregelen moeten jaarlijks 75.000 woningen worden gebouwd.

Het kabinet wil niet alleen meer bouwen, maar verhoogt ook de inkomensgrens voor sociale huurwoningen. Daardoor krijgen meer gezinnen recht op zo'n woning. De grens voor deze middeninkomens gaat van ruim € 38.000 naar € 42.000. Die van eenpersoonshuishoudens wordt dan juist wat verlaagd naar € 35.000, om hun kansen niet te verkleinen.

Het kabinet kijkt ook of het mogelijk is om beleggers van de woningmarkt te weren door kopers te verplichten zelf in hun huis te gaan wonen.

'Nadenken over een investeringsfonds'

Het kabinet gaat nadenken over de 'contouren' van een investeringsfonds. Als dat er komt, zal het kabinet gebruik maken van de lage rente om enkele tientallen miljarden euro's te lenen voor investeringen om de weerbaarheid van de economie verbeteren.

-0-